

Pk-yrityksen henkilöriskit

VTT Automaatio • Turun kauppakorkeakoulu
Työterveyslaitos • Tampereen teknillinen korkeakoulu

Pk-yrityksen riskienhallinta

Kalvoluettelo

Henkilöriskit	11
Henkilöriskikartta	12
Henkilöriskien hallinta	13
Tietokortit.....	14
Työkortit.....	15
Avainhenkilöiden tunnistaminen.....	16
Mistä tuntee avainhenkilön?	17
Henkilöstöstä johtuvat riskit	18
Työkykyä ylläpitävä toiminta	19
Yksilölliset riskienhallintatyylit	20
Henkilöstövoimavarat	21
Toimenpiteiden arviointi.....	22

Pk-yrityksen riskienhallinta

MITÄ OVAT HENKILÖRISKIT

Henkilöstö on keskeinen voimavara yrityksen toiminnassa. Henkilöstöön liittyvien riskien ennakointi ja hallinta on välttämätön osa yritystoimintaa.

Henkilöriskeillä tarkoitetaan:

- uhkia, joita yrityksen henkilöstöön voi kohdistua. Nämä voivat tulla oko yrityksen sisältä tai sen ulkopuolelta.
- toisaalta myös henkilöstö aiheuttaa riskejä yritykselle.

Pk-yrityksen riskienhallinta

HENKILÖSTÖ ON YRITYKSEN TÄRKEIN VOIMAVARA

Tämä pätee erityisesti pk-yrityksissä, joissa yrityksen menestys perustuu henkilöstön ammattitaitoon ja motivaatioon.

- Yhdenkin henkilön poissaolo voi aiheuttaa toimitusten viivästymisinä, laatuvirheitä ja muita yrityksen toiminnan uhkia.
- Henkilön poissaolo tuntuu välittömästi muun henkilöstön lisääntyneenä kuormituksena.
- Kokeneilla työntekijöille runsaasti dokumentoimatonta tietoa yrityksen toiminnasta.
- Tämä tieto ja osaaminen saattaa olla yrityksen kilpailuvaltti

Pk-yrityksen riskienhallinta

AVAINHENKILÖ

Avainhenkilöllä tarkoitetaan yrityksen toiminnan kannalta vaikeasti korvattavaa henkilöä.

Muutamia esimerkkejä:

Henkilö, joka hallitsee yrityksen keskeisen tuotantoprosessin tekniset perusteet.

Suhteet tärkeimpiin asiakkaisiin voivat perustua jonkun tietyn henkilön luottamuksellisiin suhteisiin.

Yrityksen toimintaa pyörittävillä henkilöillä (esimerkiksi toimitusjohtajalla) on usein sen toiminnasta tietoja, joita muilla ei ole.

Lisäksi yrityksessä saattaa olla sen ilmapiiriin keskeisesti vaikuttava henkilö, ns.sosiaalinen johtaja.

Pk-yrityksen riskienhallinta

MIKÄ TEKEE HENKILÖSTÄ AVAINHENKILÖN?

Tiedot ja taidot

Pitkäaikainen kokemus

Johtamis- ja esimiestaidot

Omistajuus, rahoitus

Asiakas-, osto- ja alihankintakontaktit

**Koneiden, laitteiden, työmenetelmien tai
ohjelmistojen käytön osaaminen ja kokemus**

Neuvottelu- tai myyntitaidot

Kielitaito

Yhteistyö- ja ryhmätyötaidot

Sosiaaliset taidot

Pk-yrityksen riskienhallinta

AVAINHENKILÖRISKIN HALLINTA?

- Pk-yritykset eivät useinkaan pysty tarjoamaan yhtä hyviä rahallisia ja muita etuja kuin suuremmat yritykset. Siksi avainhenkilöitä voidaan yrittää saada pysymään yrityksessä esimerkiksi tarjoamalla heille osakkuutta.
- Myös hyvä ilmapiiri, arvostettu asema tai sananvalta yrityksessä motivoivat jäämään.
- Parhaiten avainhenkilöriskejä torjutaan siirtämällä avainhenkilöllä olevaa tietoa ja osaamista toisille henkilöille.
- Asioiden **dokumentointi** vähentää avainhenkilön menetyksestä aiheutuvaa riskiä.

Pk-yrityksen riskienhallinta

TYÖSUHTEEN ELINKAARI

On huolella hallittava koko se aika, jonka työntekijä on yrityksen palveluksessa. Tätä aikaa kutsutaan työsuhteen elinkaareksi.

1. **Uusi työntekijä** tulee perehdyttää työpaikan toimintatapoihin ja työtehtäviin.
2. **Työuran edetessä** on olennaista työntekijän ammattitaidon ylläpito ja kartuttaminen. On mietittävä, mihin suuntaan osaamista on kehitettävä.
3. **Työsuhteen on päätyttävä hallitusti**, päättyipä se sitten irtisanoutumiseen tai eläköitymiseen. Esimerkiksi asiantuntija-tehtävissä on hallittava se, miten asiantuntija käyttää yrityksen palveluksessa haltuunsa saamaa tietoa.

Pk-yrityksen riskienhallinta

TYÖSUHTEEN ELINKAAREN TYYPILLISIÄ RISKEJÄ

- **Tietämättömyys** laeista, asetuksista ja sopimuksista on yleinen työsuhdeasioihin liittyvä riskitekijä. Jos niitä ei tunneta, voi yritykselle aiheutua huomattavia vahinkoja.
- **Tiedot vanhenevat nopeasti.** Menestyäkseen kilpailussa on pidettävä huolta siitä, että henkilöstön ammattitaito ja osaaminen ovat ajan tasalla.
- **Yksipuolinen henkilöstön ikäjakauma** on riski! Työyhteisö on haavoittuva, jos suuri osa henkilöstöstä on työsuhteensa lopussa tai alussa.

Pk-yrityksen riskienhallinta

Avainhenkilöriski

- Osaaminen, työkyky ja hyvinvointi
- Työn, työympäristön ja työyhteisön toiminnan riskit
- Avainhenkilöiden tunnistaminen
- Henkilöriskien hallinta
- Henkilöstön ja yrittäjän erityisriskit

The image shows two overlapping forms. The top one is 'Stressimittari' (Stressometer) and the bottom one is 'ELMERI - arvio työympäristön turvallisuudesta' (ELMERI - assessment of work environment safety). The ELMERI form is a checklist with columns for 'Kannanotto' (Opinion), 'Ongelma' (Problem), and 'Ratkaisu' (Solution). It covers various aspects of the work environment, including safety, health, and well-being.

Työvälineet

- Riskikartta
- Tieto- ja työkortteja
- Tarkistuslistoja

Pk-yrityksen riskienhallinta

Henkilöriskit

Työympäristö

Työyhteisön toiminta

Terveys ja hyvinvointi

Työsuhderiskit

Henkilöriskit

Vahingonteot

Osaaminen

Liikkuminen

Yrittäjyyden erityisriskit

Työväkivalta

Henkilö
riskin kohteena - riskin lähteenä
Henkilöstö riskejä hallitsemaan!

Pk-yrityksen riskienhallinta

Henkilöriskikartta

Terveys ja hyvinvointi

- Sairastavuus
- Ruumiillinen kuormittuminen
- Fyysinen kunto
- Stressi tai työuupumus
- Muut

Yrittäjyyden erityisriskit

- Oma toimeentulo
- Sukupolvenvaihdos
- Perhesiteet
- Omistajaristiriidat
- Työttömyys- ja eläketurva
- Muut

Osaaminen

- Ammatillinen osaaminen
- Riittävä erikoisosaaminen
- Työtä tukevat tiedot ja taidot (esim. tietokoneet)
- Henkilöstön monitaitoisuus
- Työhönopastus ja jatkokoulutus
- Asiantuntijoiden käyttö
- Tilapäisen työvoiman käyttö
- Muut

Työympäristö

- Tapaturman vaarat
- Melu, valaistus, lämpöolot yms.
- Kemialliset ja biologiset tekijät
- Muut

Työyhteisön toiminta

- Johtaminen
- Toiminnan tavoitteellisuus
- Ilmapiiri
- Tiedonkulku
- Palkkausperiaatteet
- Muut

Henkilöriskit

Työsuhteriskit

- Työhönotto
- Työsopimukset
- Työaika ja vuosilomat
- Työsuhteiden päätyminen
- Muut

Vahingonteot

- Ilkivalta ja tuhotyöt
- Tietovuodot ja varkaudet
- Työpaikkakiusaaminen
- Turvaton toiminta ja riskinotto
- Tahattomat vahingot
- Muut

Työväkivalta

- Ryöstö tai sen uhka
- Fyysinen väkivalta
- Sanallinen uhkailu
- Muut

Liikenne

- Työmatkat ja työasiat
- Sisäinen liikenne
- Ulkomaan matkat
- Muut

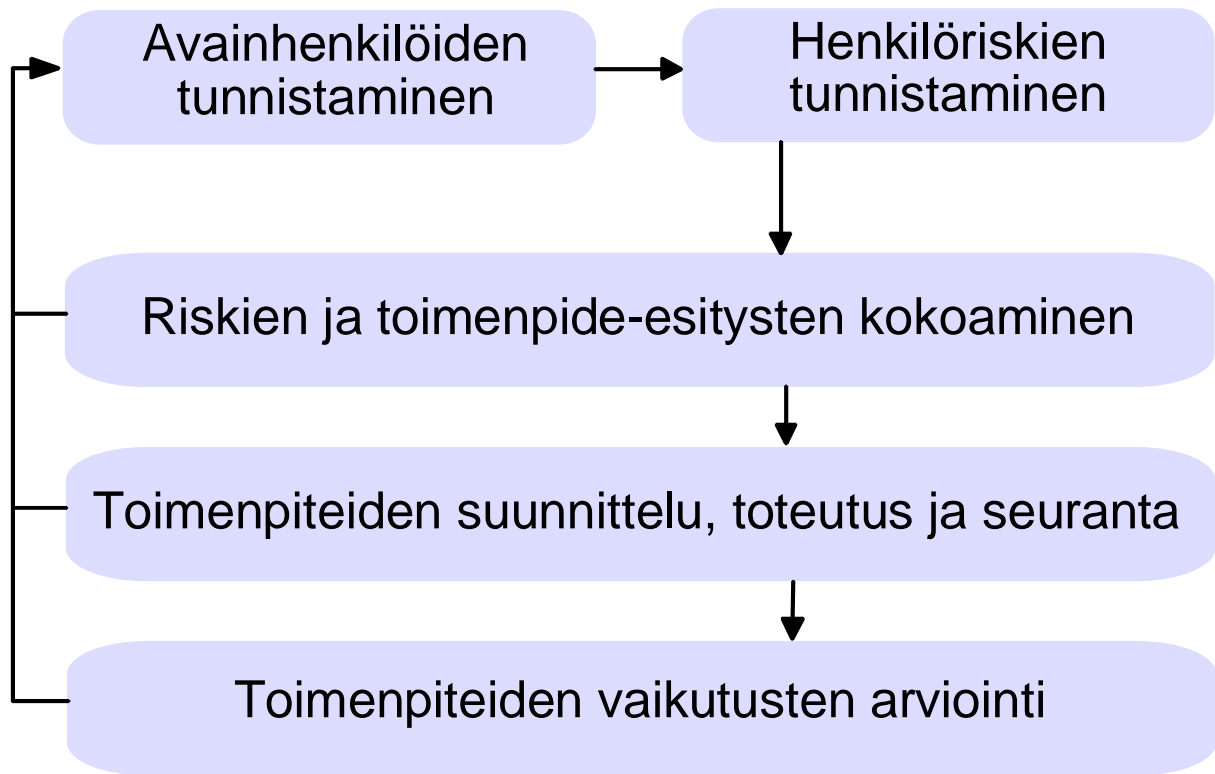
Täyttöesimerkki

Työmatkat - Merkittävä riski; Ilmapiiri - Asia kunnossa; Perhesiteet - Ei koske meitä

Pk-yrityksen riskienhallinta

Henkilöriskien hallinta

Pk-yrityksen riskienhallinta

Tietokortit

- Pk-yrityksen henkilöriskit
- Työsuhderiskit
- Työväkivalta
- Ulkomailla työskentelyn riskit
- Työsuojelun toimintaohjelma

Lue ennen kortteja esite ja kirjanen.
Kirjasessa riskienhallinnan suunnittelun
yhteenvetolomake!

www-palvelussa
täydentäviä tietoja, yhteydet muihin tieto-
lähteisiin ja hakupalvelu

Pk-yrityksen riskienhallinta

Työkortit

- Terveys ja hyvinvointi
- Osaaminen
- Työympäristöriskit
- Työyhteisön toiminta
- Stressin hallinta
- Työsuhderiskit
- Vahingonteot
- Liikenteen riskit
- Fyysisen väkivallan hallinta
- Yrittäjyyden erityisriskit

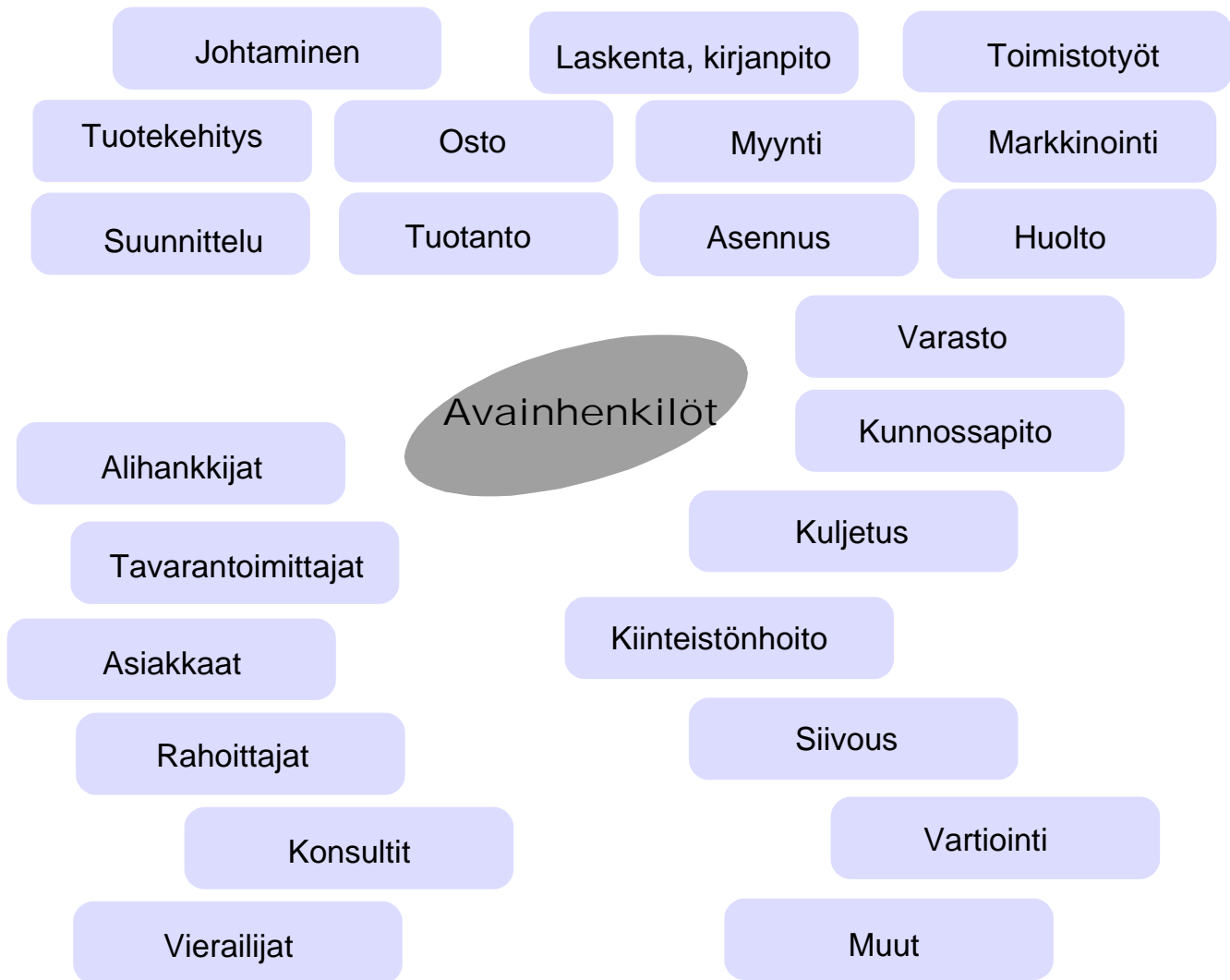
- Henkilöriskikartta

www-palvelussa riskien tunnistamisen tallennus- ja seurantamahdollisuus!

Pk-yrityksen riskienhallinta

Avainhlöiden tunnistaminen

Pk-yrityksen riskienhallinta

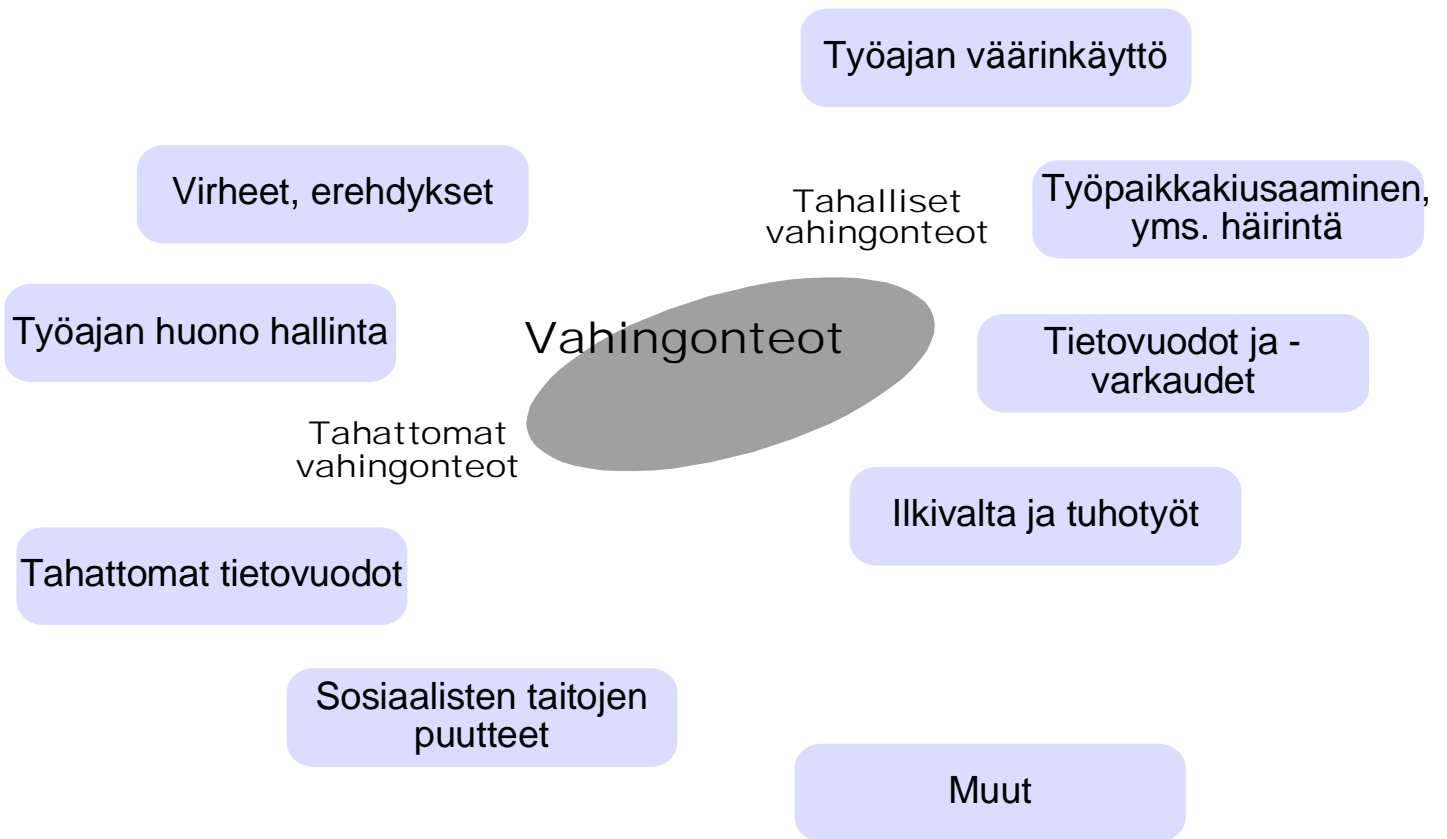
Mistä tuntee avainhenkilön?

- Tiedot ja taidot,
 - osaaminen, ammattitaito
 - koulutus ja pätevyys
-
- Omistajuus, rahoitus
 - Pitkäaikainen kokemus
 - Koneiden, laitteiden, työmenetelmien tai ohjelmistojen käytön osaaminen ja kokemus
 - Johtamis- ja vuorovaikutustaidot
 - Asiakas-, osto- ja alihankintakontaktit
 - Neuvottelu- tai myyntitaidot
 - Kielitaito
 - Yhteistyö- ja ryhmätyötaidot

Pk-yrityksen riskienhallinta

Henkilöstöstä johtuvat riskit

Suunnittelu – Tiedonkulku –
Perehdyttäminen – Motivointi – Seuranta

Pk-yrityksen riskienhallinta

Työkykyä ylläpitävä toiminta

- yksilön terveys, voimavarat, kunto
- työyhteisön toiminta
- työ, työolot ja työympäristö
- ammatillinen osaaminen

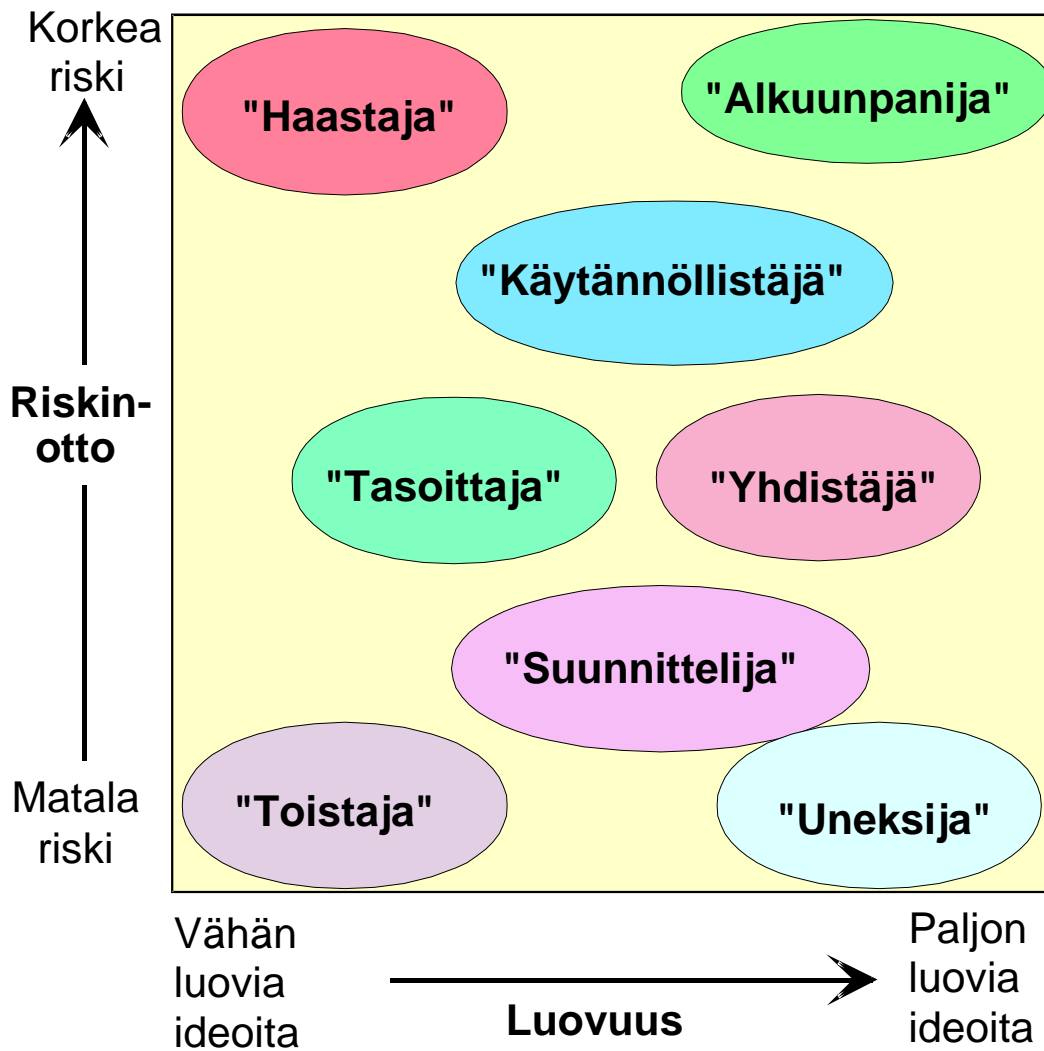
- Oma kunnon ja terveyden ylläpito
- Työn ja työympäristön kehittäminen
- Työyhteisön kehittäminen
- Ammattitaidon ja osaamisen ylläpito
- Työterveyshuollon rooli

- Ennaltaehkäisy
- Ylläpitävä toiminta
- Kuntoutus ja hoito
- Arjen toimintatavat

Pk-yrityksen riskienhallinta

Yksilölliset riskienhallintatyylit

Pk-yrityksen riskienhallinta

Henkilöstövoimavarat

Määrällinen työpanos

- Henkilöstön määrä
- Teoreettinen työaika
- Poissaolot ja lomat
- Ylityöt
- Vaihtuvuus

Laadullinen työpanos

- Työkyky
- Ammattitaito
- Työkokemus
- Koulutus ja kehittäminen

Työympäristö ja organisaatio

- Työn fyysinen ja henkinen kuormittavuus
- Työtyytyväisyys
- Työtehtävien sisältö
- Yhteistyö ja viestintä

Pk-yrityksen riskienhallinta

Toimenpiteiden arviointi

- Ongelman määrittely
 - Riskin kuvaaminen ja perussyyt
- Toimenpidevaihtoehtojen selvittäminen
- Seurausten kuvaaminen
 - Kuvataan panokset ja hyödyt ja niiden seurausketjut mahdollisimman tarkasti
- Seurausten hinnoittelu
 - Arvioidaan kustannukset
- Kustannus-hyöty -laskelma
 - Verrataan panoksia tuottoihin. Lasketaan takaisinmaksuaika

Pk-yrityksen riskienhallinta

VTT Automaatio
Tampereen teknillinen korkeakoulu
Turun kauppakorkeakoulu
Työterveyslaitos
Euroopan sosiaalirahasto
Työsuojelurahasto
Pohjola-Yhtymä
Tapiola-yhtiöt
Yrittäjän Fennia
Yritys-Sampo
Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto
Tapaturmavakuutuslaitosten liitto
Suomen Yrittäjät
Kirjanpitoimistojen Liitto
Sosiaali- ja terveysministeriö
Kauppa- ja teollisuusministeriö
SAK, STTK, Akava, TT
PORISHA-hanke

Pk-yrityksen riskienhallinta

